



## Innspillsmøte 28. november 2019, Justis- og beredskapsdepartementet

Hjelpekilden er en frivillig organisasjon som gir støtte til mennesker i problematiske religiøse bruddprosesser samt informasjonsarbeid.

Vi ser på omtalen av den nye handlingsplanen at den vil inneholde en egen del om vold og overgrep i samiske samfunn. Dette pga overgrepssakene i Tysfjord, som har synliggjort vold og overgrep i samiske miljøer, med andre ord det læstadianske miljøet.

Utfordringer knyttet til vold i det læstadianske miljøet er svært like utfordringer i enkelte andre religiøse miljøer i Norge. Fellesnevneren her er at vi snakker om miljøer preget av kollektivistisk kultur. I kollektivistisk kultur er individet underordnet gruppen, medlemmene har sterk lojalitet og lydighet til gruppen, og gruppen er preget av sterkt indre samhold og praksis med å ordne opp internt i miljøet.

Hjelpekilden mener derfor det vil være hensiktsmessig å utvide denne delen til å omhandle miljøer preget av kollektivistisk kultur.

Særlig kvinner som har brutt med disse miljøene og som har opplevd partnervold, opplyser at hjelpeapparatets manglende kunnskap om det miljøet de kommer fra, er et hinder for hjelp. Et økt fokus på mekanismer i kollektivistiske miljøer vil bidra til å forstå hvorfor voldsutsatte i disse miljøene sjeldent oppsøker hjelp utenfor miljøet, hvorfor de blir værende i voldelige relasjoner, og hvilken type hjelp som er «bra hjelp» for disse kvinnene. Et økt fokus på disse mekanismene kan også bidra til å skape et virkningsfullt forebyggende arbeid.

Utfordringen i disse miljøene ligger i forholdet de har til samfunnet utenfor det religiøse miljøet. Det kan være en uttalt skepsis til storsamfunnet, det kan være

uttalte advarsler mot å delta for mye i storsamfunnet, eller så kan det sterke indre samholdet bidra til å skape en barriere mellom miljøet og storsamfunnet.

Dette igjen skaper en barriere for den voldsutsatte for å kunne oppsøke hjelp utenfor miljøet.

Konsekvensen kan være en tradisjon for å ordne opp internt, såkalt internjustis, når medlemmene opplever utfordringer. I volds og overgrepssammenheng er dette problematisk da det kan skape mulighet for gjentakende vold.

Voldsutsatte fra disse miljøene har fortalt at de ofte er blitt oppmuntret av menighetens ledere til å holde ut volden, søke trøst gjennom bønn, og ellers se på eget bidrag i situasjonen, og rådet til å gjøre endringer ved egen adferd.

Den interne løsningen er ofte at overgriper skal be om tilgivelse, og at offer skal ta imot tilgivelse. Saken regnes da som ute av verden, og det å oppsøke ekstern hjelp i etterkant kan i noen miljøer anses som å være ulydig mot Guds eller menighetens lover.

I de tilfellene der voldsutøver nekter for skyld og det ikke finnes vitner til volden, vil mannens forklaring veie tyngre enn kvinnens, pga mann og kvinne ikke er likestilte i disse miljøene. Dette er problematisk i forhold til beskyttelse av kvinnen.

Samfunnet trenger også vite hvilke konsekvenser det kan være for den voldsutsatte hvis de oppsøker ekstern hjelp. Feks at det kan bli ansett som illojalt da det kan skade trossamfunnets omdømme.

Noen voldsutsatte oppsøker likevel ekstern hjelp. For å møte de voldsutsatte på riktig måte er det viktig at man kjenner til hvilken kultur man kommer fra, og hvordan kulturen kan skape utfordringer i forhold til hjelp. Kompetanseheving i hjelpeapparatet er derfor viktig.

I forhold til forebyggende arbeid mener vi det er mye som menighetene selv kan bidra med.

Vi er kjent med at enkelte religiøse miljøer, der partnervold og oppdragervold historisk har vært utbredt, nå har laget en egen strategiplan mot vold i sin menighet. Dette er noe andre miljøer kan oppmuntres til eller kreves å utarbeide selv. Det kan også gjøres enkle endringer i årsmeldingen som alle

trossamfunn som mottar støtte må sende inn den 10. april hvert år. Her stilles det i dag enkle spørsmål knyttet til aktiviteter, rutiner for inn og utmeldinger og økonomiske spørsmål. Det ligger her en mulighet i å stille spørsmål om menighetens forebyggende arbeid mot vold og overgrep, noe som kan framskape nye holdninger og økt forståelse for problematikken.

Hilde Langvann  
Daglig leder